

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an ————— 40 Lei.
Pe jumătate de an ———— 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 2656/922.

Aviz oficial.

Examenul de calificare pretească cu candidații de preoție din dieceza Aradului prescris prin Statutul organic și Regulamentul special, se va ține în ziua de Luni în 19 Septembrie (2 Octombrie) 1922 și zilele următoare la orele 9 a. m. în sala de ședință a Consistorului ort. român din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari în termenul stabilit prin §-ul 8 din Regulamentul special și-au înaintat aici cererile corespunzător instruite cu extras de botez, testimoniu de clasă, absolutor teologic și atestat de moralitate.

Arad, 26 August (8 Sept.) 1922.

Joan J. Papp
Episcop.

Nr. 2049/922.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din eparhia Aradului.

Dela Înalt Preasfinția Sa, Domnul Mitropolit Primat *Miron* din București am primit următoarea înaltă adresă:

„Nr. 206/922. Prea Sfințite, Sf. Sinod votând în sesiunea trecută statutul „Institutului Biblic”, avem onoare a Vă înainta 10 exemplare din acest statut, aducându-Vă la cunoștință, că potrivit votului dat de Sf. Sinod în ședința din 17 Iunie a. c. am intervenit la On. Minister al Cultelor, ca să dispună tipărirea lucrărilor aprobate, care conform art. 18 din statut „sunt obligatorii pentru preoțimea în funcțiune de pe întreg teritoriul românesc, respectiv pentru bibliotecile parohiale, precum și pentru cântăreți” art. 19).

Lucrările, care se vor tipări ca un început al activității „Institutului Biblic” sunt:

1. „Despre unirea Românilor” de p. Dr. I. Lupaș, profesor la Universitatea din Cluj.

2. „Lazăr diacul”, „Biserica”, și „Crucea” de p. Dr. Seb. Stanca.

3. „Scurtă expunere a principiilor comunității evanghelice a adventiștilor de ziua a 7-a” și „Adventismul în lumina învățaturii ortodoxe” de p. Iconom N. V. Donoș, din parohia Epureni (jud. Fălciu).

4. „Sfintele icoane să fie idoli?” și „Povățitorul creștinului ortodox în timpul sf. Liturghii” de p. Ioan St. Popescu din Iași.

5. „Patimile Mântuitorului”, conferință de p. Grig. Criveanu din București.

6. „Reguli de Drept și de Morală scoase din sf. Scriptură” traducere de Moise N. Pacu după M. Dupin.

Institutul Biblic va intra în deplina sa activitate după ce Sf. Sinod, la viitoarea sesiune, va denumi pe membrii Comitetului de administrație și pe membrii Comitetului de editură, potrivit art. 2 segu din statut”.

Simțim deosebită bucurie și mângâiere sufletească văzând infaptuit „Institutul Biblic” de mult așteptat.

În raportul general al Consistorului nostru din Arad, ca senat bisericesc despre activitatea sa în cursul anului 1920 s'a accentuat că, combaterea sectei baptiste, ca și oricare erezie, nu se poate face dintr'odată și numai prin circulare și ordinațiuni, ci se cere o muncă sistematică de oameni devotați și binepregătiți, cari să poată face servicii de misionari în locurile primejdite și se mai cere „să punem în mâna preoțimei și poporului reviste și broșuri de conținut religios moral scrise în serviciu bisericii noastre ortodoxe române”.

Dorința noastră s'a realizat!

Ca acest institut salutar și de mare importanță să-și poată împlini scopul mareț și să poată contribui efectiv la renașterea sufletească a ortodoxismului nostru românesc, se cere, ca fiecare protopop și preot să-i dea tot sprijinul lucrând ca tipărirea Institutului biblic să se răspândească cât mai mult în popor, respective să nu lipsească din nici o bibliotecă pretească, din nici o bibliotecă parohială și din casa nici unui cărturar, mai ales fruntaș al comunei bisericești.

Conform art. 18 din Statut „Protopopii vor controla la inspecțiuni și anchete bibliotecă preoților și a parohiilor și vor referi în procesele verbale asupra colecției acestor lucruri și a stării, în care se află ele, ca folosire și conservare, de către posesorul lor”; iar potrivit art. 20 din statut „Institutul va vinde tipăriturile sale prin librării, chioșcuri, colportori ambulanți, tutungerii și prin toate organele bisericești existente”.

De altcunum fiecărui protopop s'a trimis un exemplar din statutul „Institutului Biblic”.

Nu ne indoim, că preoțimea noastră în frunte cu părinții protopopi tractuali își vor îndeplini îndatoririle și vor contribui cu toată dragostea și devotamentul la temeinica propășire a bisericii noastre ortodoxe române prin răspândirea tipăriturilor acestei institut.

Arad, la 25 August (7 Sept.) 1922.

Joan J. Bapp
Episcop.

† Arhiepiscopul Dr. Ilarion Pușcariu.

Dupa-ce am plâns pe Andrei Bârseanu, iarși îmbrăcăm vesminte de doliu, căci biserica ortodoxă română din Ardeal, pierde pe unul dintre cei mai vrednici reprezentanți ai săi, rămas în viață din epoca marelui Șaguna. Arhiepiscopul Dr. Ilarion Pușcariu, trece la cele eterne în anul al 89-lea, lăsând în urma sa o activitate laborioasă pusă în serviciul bisericii și neamului nostru.

Mai bine de o jumătate de secol vrednicul preot Dr. Ilarion Pușcariu a desfășurat o mănoasă activitate în toate ramurile vieții noastre publice.

Stâlp puternic al bisericii și un fecund promotor al culturii românești, fericitul Arhiepiscop ocupă un loc de cinste în toate societățile noastre culturale.

În biserică este înaintat la rangul de protosințel, arhimandrit, vicar arhiepiscopesc și după războiul de unitate, Arhiepiscop titular.

Ilarion Pușcariu este născut în Sohodoluș Branului, la 5 Septembrie v. 1842. Studiază teologia în Sibiu. Urmează studiile filozofice în Viena, unde este promovat doctor în filozofie la 1869. În acelaș an, hirotonit diacon, ocupă postul de secretar consistorial; iar în anul următor este chemat profesor la seminarul arhidiecezan. În 1874 este tuns monah în mănăstirea Hodoș-Bodrog, și în acelaș an înaintat la rangul de protosințel; în 1877 e ales asesor consistorial, în 1886 este promovat arhimandrit, în 1889 vicar arhiepiscopesc. În calitate de comisar mitropolitan a condus actul alegerii de mitropolit în 1898. Sinodul arhidiecezan din 1900 hotărâse ca Ilarion Pușcariu să fie propus sinodului episcopesc pentru hirotonire întru arhiepiscop. A avut parte activă la înființarea și redactarea „Foișoarei” Telegrafului Român (1876). Angajat în serviciul arhidiecezei transilvane, n'a putut urma invitației ministrului de culte austriac de-a ocupa catedra de teologie morală dela facultatea teologică din Cernăuț. Mulți ani a stat și în servi-

ciul instituției culturale a „Asociațiunii”. A publicat, afară de cărțile sale școlare, lucrările: Mitropolia românilor ort. din Ungaria și Transilvania (1900), Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul românilor de pe pământul crăesc (în colaborare cu mai mulți, 1913), și numeroase articole în presa noastră periodică. În veci pomenirea lui.

Contribuțiuni la Istoria Dreptului bisericesc.

De prof. Dr. Ion Matei.

I.

Sub titlul acesta a apărut, în anul curent la București (Tipografia Cărilor bisericești), o lucrare de mare valoare informativă, care merită să fie relevată.

Cartea, de aproape 400 pagini, întemeiată pe multiple izvoare de informație, formează numai volumul I. față de celelalte două, pe cari autorul ni-le pune în prospect.

Lucrarea aceasta, cu excepția excurselor istorice — cari, într-o lucrare cu tendență de a Jămuri chestiuni de drept bisericesc, puteau fi ceva mai scurte — este singura în felul său în literatura noastră bisericească și ni vine, după o îndelungată secetă în cărturări noastră de drept bisericesc din Ardeal, la timpul cel mai potrivit: atunci când fiecare, după ale sale credinți, ar trebui să facă studii întinse pentru a găsi soluția cea mai fericită pentru *unificarea bisericească*.

Asemenea gând a presidat la lucrarea d-lui prof. Dr. I. Matei, actual director general al Instrucțiunii dela Cluj.

Lucrarea sa, cât a apărut, tratează despre organizația bisericii românești până la 1848 (pag. 1—99); despre ideile și mișcările aduse de anul 1848, cari s'au resfrânt și asupra vieții bisericești atât în bisericiile românești, cât și în cea catolică (unită și latină), protestantă și sârbească (pag. 100—167).

După asemenea materii introductive, autorul trece, în cartea III (pag. 168—282), la Opera de legiuire a mitropolitului Șaguna, arătând, cum a fost chemat la viață actualul Statut organic al mitropoliei noastre, cu mari deosebiri de vederi față de Proiectul de organizație al lui Șaguna.

Dela pag. 283 până la sfârșit, autorul a avut buna inspirație să aranjeze tot ce ni este cunoscut din trecut ca proiecte de organizație bisericească, începând cu fragmentul de Zaconic dela 1680; proiectul de constituție bisericească, votat de Sinodul dela Chișineu (jud. Arad) în 1849; proiectul similar al lui A. T. Laurian; organizarea sinodului eparhial din Arad votată la 1850; proiectul original de organizație al lui A. Șaguna ș. a.

Și în aceasta privință reliefăm utilitatea practică a acestei lucrări, mai ales azi, când la toată lumea-i place să discute chestia unificării bisericești, în vremece acest material, ce se cuprinde în pomenitele adnexe, numai unora puțin de printre noi ni mai erau cunoscute și accesibile. De a cum înainte, însă ele stau la dispoziția marelui public doritor de studii și de informații.

Acest merit încă trebuie să-l atribuim lucrării d-lui Matei.

II.

Privind mai deaproape cuprinsul și tendența lucrării d-lui prof. I. Matei, le-am putea resuma în următoarele:

Până la Sinodul I. ecumenic, în viața bisericească a existat — și sub raportul constituțional bisericesc — mai multă intimitate între ierarhie și popor, avându-și și acest din urmă, până atunci, mai multe rosturi de conlucrare cu ierarhia, și că concepția exclusivistă-ierarhică, care implică înlăturarea succesivă a poporului dela treburile bisericești, începe mai ales din veacul IV. încoaci.

Acolo însă, unde nu există un regim politic național, care să fi sprijinit atari porniri de strict ierarhism — la bisericile de printre barbari, între cari trăia și poporul românesc cu biserica sa orientală — s'a continuat tradiția de mai înainte de Sinodul I. ecumenic: Elementul mirean și-a avut pentru biserică importanța s'a specială, fața de care principiul exclusivist-ierarhic s'a atenuat în bună parte.

Astfel bisericile particulare, cari trăiau în alte condiții de cât biserica grecească, și-au avut o desvoltare specifică sub raportul vieții constituționale bisericești, iar sinodul Truian, prin canonul 39 — zice autorul — a îngăduit bisericilor particulare să-și aibă dreptul lor bisericesc deosebit, conform împrejurărilor locale (pag. 195).

Între instituțiile, astfel canonizate, este a se considera și conlucrarea mirenilor cu ierarhia, în biserica Românilor.

Autorul ne înfățișază în acest înțeles documentul dela 1391 al patriarhului Antonie din Constantinopol, cu privire la înființarea mănăstirii românești din Peri (Maramurăș).

Prin acel act patriarhal adeca se da voie ca, la alegerea igumenului, mănăstirei, să curgă „toți frații Duhovnici, și Baliță și Drag Meșter (ctitorii mănăstirii), cu toți oamenii mici și mari din numitele pertinienții” (pag. 27—8), cari se întindeau departe în afară de hotarale Maramurășului, spre nord-vest și sud.

Acest document patriarhal este privit de autor drept „*temelie canonică* a organizației bisericii românești” (pag. 30). (Va urmă.)

INFORMAȚIUNI.

Vizită ministerială. Vineri în 8 Sept. a. c. au vizitat Aradul dnii ministri Vătoianu și Moșoiu, cari la prânz împreună cu alte notabilități din oraș, au fost oaspeții P. S. S. părintelui Episcop Ioan.

Un jubileu. Duminecă în 10 Sept. 1922 și-a serbat revizorul din Arad d. *Iosif Moldovan* jubileul de 40 de ani pe cariera învățătorească. Cu aceasta ocazie învățătorii din județi precum și toți stimătorii d-lui Moldovan s-au grăbit să-i exprime cele mai sincere felicitări. Iosif Moldovan a fost un învățător vrednic, care a muncit cu sârguință în ogorul școlii confessionale. Generația ieșită de sub mâna Dsale pe care a crescut-o în spirit creștinesc, i-i dorește ani mulți cu bine. Pt. vredniciile sale biserica ortodoxă l-a apreciat după cuviință, alegându-l de asesor consistorial și deputat sinodal, — un pedestal de pe care a ajuns în postul de revizor ce ocupă azi.

I-i dorim încă ani mulți să muncească cu rezultate și succese frumoase pe terenul învățământului.

Parastas pentru Avram Iancu. Joi în 1/14 Septembrie s'a celebrat pentru sufletul marelui erou *Avram Iancu* parastas în biserica catedrală, prin părințele protopop T. Vățian, preotul Alexa Popovici și diaconul ref. I. Cioară. Au participat autoritățile civile militare și public numărös.

Ne plecăm smeriți în fața memoriei marelui Avram Iancu și rugăm pe Dumnezeu să binecuvinteze pomenirea lui în veci.

Dăruire. Dl. Vasilie Cărpinișan institutor în Lugoj a dăruit bisericii noastre ortodoxe române din Lipova din prilejul decedării subinspectorului silvic Aron Cărpinișan suma de 100 Lei, una sută, pentru care faptă creștinească primească sincera noastră mulțămită. Lipova, la 7/30 August 1922. *Fabriciu Manuilă* protopop președ. com. par.

Publicațiune. Doritorii cari voesc a vopsi turnul bisericii gr. ort. rom. din Bărzava și a efectui lucrările cu tinichea, să se prezinte în fața locului în 4/17 Septembrie pe speșele D.-sale. Bărzava la 25 Aug. 7 Sept. 1922. Epitropia parohiale.

Apel către persoanele generoase care înțeleg rostul școlii.

Anul acesta, numărul elevelor, doritoare de a deveni învățătoare, pentru a sluji patria pe terenul cultural dela care se așteaptă roadele cele mai folositoare unificării sufletești, este foarte mare.

Din satele cele mai îndepărtate, își trimit părinții, micile odrasle, să-și încălzească sufletele la căldura culturii românești și nu cruță nici un sacrificiu, pe aceste timpuri de ingrozitoare scumpete.

Ministerul a făcut tot ce a putut pentru a procura unui număr cât mai mare de copii posibilitatea de a se instrui totuși multe lipsuri rămân însă neimplinite.

Internatul școlii normale de fete din Arad, poate adăposti 240 eleve. Ministerul a procurat anul acesta 50 paturi, totuși ne mai lipsesc încă 40 paturi, a căror valoare este 17200 Lei, socotiți pe prețul de 430 Lei bucata.

Școala nu dispune de această sumă.

Facem cel mai călduros apel, pe lângă persoanele caritabile care înțeleg rostul școlii, să contribuie spre a împlini această simțitoare lipsă care se resfrânge asupra copiilor doritori de a fi folositori țării.

Dați cu generozitate, căci obolul vostru dă posibilitatea atâtor finere minți să se lumineze și să poată contribui la rândul lor la împrăștierea întunecului, care domnește încă în frumoasele noastre comune.

Multe din elevele acestei școlii, au nevoie de a fi ajutate cu cărți, cu haine.

Ne trebuie bani mulți.

Dați fără pregetare, dați din toată inima, căci dați pentru școala românească, dela care se cere atâta, în care neamul își pune toate speranțele.

Puneți-o la adăpostul nevoilor meschine dar inexorabile ale existenței.

Donațiunile se primesc la cancelaria școlii din Bulevardul General Dragalina 17.

Numele generoșilor donatori și sumele donate vor fi publicate în Anuarul școlii, iar recunoștința micilor arădence le va fi păstrată cu cea mai neștirbită credință.

Direcțiunea școlii normale de învățătoare.

CONCURSE.

Nr. 19 E. G. B. 1922.

Se publică concurs pentru patru știpeții de câte 200 Lei, eventual 300 Lei anual, din fundațiunea Elena Ghiba Birta pentru anul școlar 1922/23 cu termenul de 4/17 Octombrie a. c.

Indreptățiți la aceste știpeții sunt în prima linie rudenii testatoarei, iar recurenții neînruțiți de religiuena gr. ort. rom. din comitatele Arad, Bihor, Bichiș și Cenad numai atunci se primesc, când lipsesc competenți dintre rudenii.

Recurenții au să-și înainteze cererile lor la adresa Comitetului Administrativ al fundațiunii Elena Ghiba Birta în Arad, provăzute cu timbrele legale și instruite cu următoarele:

1. Extras din matricula botezaților, provăzut cu cauzula parohului local, că și de prezent aparține bisericii ort. române.

2. Rudeniile mai au să adnezeze și informațiune familiară, prin care pot să dovedească, că sunt înruțiți cu testatoarea.

3. Atestat de paupertate dela direcțoria competentă cu date pozitive despre starea materială a părinților și a recurenților. Acest atestat să fie confirmat prin subscrierea parohului local.

4. Testimoniu școlastic, că au absolvat cel puțin școala elementară cu succes, iar aceia cari au ascultat deja cursuri la vre-o școală medie sau academie respective universitate, să dovedească, că au câștigat astfel de testimoniu, încât pot trece în cursurile superioare.

5. Certificat medical despre starea sanitară.

6. Dacă recurentul a intrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic, unde a fost, și ce purtare a avut.

7. Recurentul să arate specialitatea, la care, locul, unde are să urmeze studiile, precum și dacă are ori ba alt știpețiu. Pentru cazul, că recurentul ar fi înscris deja la vre-un institut de învățământ, aceasta să o dovedească prin certificat dela direcțiunea respectivului institut.

8. Fiecare stipendist este obligat, ca după terminarea studiilor să asigure Comitetul Administrativ, că îndată ce i-și va ajunge scopul dorit și îi va permite starea materială, va depune pentru totdeauna 25 Lei pentru augmentarea acestei fundațiuni.

9. Petițiunile lipsite de condițiunile de mai sus, ori sosite după termenul de concurs, nu se vor lua în socotință.

Arad, la 30 August (12 Septemvrie) 1922.

Pentru Comitetul Administrativ
al fund. Elena Ghiba Birta:

Joan J. Papp m. p.
Episcop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante (a doua) din Macea, (jud. Arad), la ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 2260/922, din oficiu se escrie concurs, cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Beneficiul constă din:

1. Una sesie parohială.
2. Dreptul de pășunat aparținător sesiei.
3. Birul legal
4. Stolele legale și
5. Intregirea dotației preoțești dela stat.

Alesul preot este obligat: a-și plăti toate dările după beneficiul său, și a catehiza la școalele unde va fi ordonat de superioritatea sa.

Parohia e de clasa primă. Dela recurenți se cere cvalificația normată în concluzul Nr. 84/1920 al Sinod eparhial.

Reflectanții din alte dieceze, numai cu invoirea Veneratului Consistor diecezan pot concura.

Concurenții după ce vor dovedi protopopului concernent îndreptățirea și cvalificația cerută, pe lângă observarea strictă a dispozițiunilor din §. 33. din Regul. par., se pot infățisa în sf. biserică din Macea spre a cânta oficia și a cuvânta.

Rugările de concurs ajustate cu documentele necesare și cu atestat de serviciu de până acum, se vor înainta în termenul concursual protopopului ort. român din Arad.

Trăian Vațian m. p. protopopul Aradului.

—□—

1—3

Nr. 2129/1922.

CONCURS REPETIT.

Pentru îndeplinirea catedrelor vacante dela școala normală ort. română din Arad se publică concurs de 30 zile, și anume, pentru:

1. Catedra de religiuene;
2. „ de l. franceză;
3. „ de desemn și caligrafie.

Dela recurenți se cere: să fie români ortodocși; să aibă cvalificația profesorilor similari ai statului; să dovedească aceste calități și studii cu documente originale resp. copii dela notar public regesc, prezentând atestat de botez și de serviciu (dacă vor mai fi fost în serviciu).

Beneficiul ce se pune în vedere este cel pentru profesorii similari ai statului.

Cererile, cu toate documentele necesare vor fi de a se înainta Consistorului eparhial.

Arad, din ședința cons. dela 11/24 Aug. 1922.

Consistorul ort. român Arad.

—□—

2—3

Redactor responsabil: SIMION STANA asesor consistorial

Censurat: Censura presei.